

Raivo Juurak

Preemia pälvinud õpetajad on head igaüks isemoodi. Möödunud neljapäeval andis Eesti vabariigi president Toomas Hendrik Ilves Kadriorus üle 2011. aasta hariduspreemiad. Tänavused hariduspreemiad pälvisid Tallinna ülikooli emeriitdotsent Viivi Maanso, Tallinna reaalkooli matemaatikaõpetaja-metoodik Andres Talts ja Tartu Miina Härma gümnaasiumi inglise keele õpetaja-metoodik Reet Noorlaid. Presidendi reaalteaduste eripreemia pälvis Tartu ülikooli teaduskooli metoodik Hilja Afanasjeva.

Viivi Maanso – püsib kindlalt graafikus

„Viivi on tubli vedur, kes on vedanud väga pikka rongi, ja erinevalt Ellen Niidu luuletuse rongist pole temal ükski vagun ümber läinud, kõik on jõudnud vastavalt graafikule pärale.” Niisuguse iseloomustuse saab Viivi Maanso Inge Undilt, oma kolleegilt, kellega koos on ta käinud Lenderi koolis ja Tartu ülikoolis ning kellega ta on kokku puutunud kõigil järgnenud tööaastatel. Inge Unt lisab, et Viivi Maanso on nii kohusetundlik ja täpne, et töötab mõnigi kord „graafikus püsimise nimel” ka öösiti ja läheb kurguvaluga tööle.

Praegu veab Viivi Maanso kolme vagunit, millest kõige suurem ja raskem on haridusterminoloogia sõnastiku koostamine. Teiseks vaguniks on tuntud haridustegelaste kohta artiklite kogumike koostamine. Praegu on käsil Leo Villandi kogumik, juba ilmunud on Johannes Valgma, Nikolai Remmeli ja Viivi Rukki raamat. Kolmas suurem töö on jaanuaris 50-aastaseks saava ühiskondliku pedagoogika uurimise instituudi (ÜPUI) juubelikogumikule artiklite kogumine.

„Viivi kirg on eesti keel ja ta on tohutult töökas,” jätkab Inge Unt. „Ta on koostanud ridamisi eesti keele õpikuid, õpetanud tulevasi eesti keele õpetajaid, tal on Wiedemanni keeleauhind, ta on emakeele seltsi ja emakeeleõpetajate seltsi auliige, kuulub akadeemilise pedagoogika seltsi. Ta oli keskkoolis väga andekas ka matemaatikas, kuid valis eesti keele ja on teinud sellel alal ära nii suure töö, et ei saa mitte kuidagi oma valikut kahetseda.”

„Millega siis veel rahul olla, kui mitte oma emakeelega,” ütleb hariduspreemia laureaat Inge Undi öeldu kohta ise ja lisab, et eesti keel on olnud talle tõesti nii töö kui ka hobi. Kuid preemiat saades mõtleb ta tänutundega ka kõigile neile toredatele inimestele, kellega koos töötades on olnud tal õnn eesti keelega nii põhjalikult tegelda.

Vahetult enne hariduspreemia kättesaamist kohtus Viivi Maanso oma õpilastega, keda õpetas 50 aastat tagasi Tallinna 16. keskkoolis. Nüüd saadi teaduste akadeemia kohvikus taas kokku ja meenutati ilusaid kooliaegu. Kuidas siis õpiti, kartulipõllul ja ekskursioonil käidi, vastlapäeva, nääripidu peeti... 16. keskkoolis olid Viivi Maanso õpilaste hulgas muide ka sellised tuntud nimed nagu Mari Kadakas, Jüri Ennet, Kulle Raig jt.

Andres Talts: „Tore, et tulla saite!”

„Õpilased on õpetaja Taltsist vaimustuses,” ütleb Tallinna reaalkooli õppealajuhataja Ene Saar. Kooli aastaraamatusse on nad tema kohta teinud ülipositiivseid sissekandeid: „Tema muhe naeratus, salakaval pilk ja vallatud lokid on kõigi salaarmastus”; „Me pole kunagi näinud õpetajat, kes oma õpilasi nii palju usaldaks ja austaks”; „„Tore, et tulla saite!” ütleb õpetaja Talts meile, kui hiljaks jääme”; „Erakordselt hooliv inimene, kes hindab ausust ja otsekohesust”; „Orhideede, kokkamise ja pere kõrvalt leiab alati aega õpilaste jaoks”.

Ene Saar lisab omalt poolt, et õpetaja Taltsil ei jää ükski õpilane märkamata. Kui kellelgi on probleeme, siis ta aitab, nõustab vajadusel ka õpilase vanemaid. Ta on suurepärane pedagoog, kes võtab matemaatika õpetamisel pidevalt kasutusele uusi infotehnoloogiale toetuvaid õppemeetodeid. Seejuures ei hoia ta uuendusi enda teada, nendega saab tutvuda tema koduleheküljel. Oma kogemusi jagab ta ka Tallinna ülikoolis tulevase matemaatikaõpetajaid koolitades.

Koolimatemaatika tulevikku pilku heites märgib õpetaja Talts, et õpetajale ja õpilasele peab tulema appi nüüdisaegne õpikeskkond: arvutid, interaktiivsed tahvlid, tarkvara, kehad, mudelid, robotid jms. Lisaks õpetajate koolitamine. See kõik on uude õppekavasse sisse kirjutatud, kuid minna on veel pikk maa, tõdeb ta. Ehkki matemaatika pole kerge aine, soovib ta õpilastel valida ikkagi matemaatika laia õppekava. Kes on 12 aastat matemaatikat õppinud ja gümnaasiumi lõpuklassi jõudnud, sellele ei saa lai kursus üle jõu käia, arvab ta. Kitsast kursust ei soovita ta sellepärast, et see võib kergesti taanduda tüüpülesannete lahendamiseks, mis tähendab, et matemaatilise mõtlemise loogika jääbki kättesaamatuks. Samas ei ole õpetaja Talts seadnud endale eesmärgiks õpilastest matemaatikute vormimist. Tema õpetab matemaatikat kui paljude teaduste ja ka edaspidise elu jaoks vajalikku kirjaoskust.

Reet Noorlaid – meie kooli energiapomm

„Reet Roolaid on meie kooli energiapomm!” ütleb oma kollegi kohta Miina Härma gümnaasiumi direktor Ene Tannberg, „ja sellisena teda meil armastataksegi. Kui koolis preemiast kuuldi, ei jätnud keegi teda kõvasti kallistamata.”

Miina Härma gümnaasiumis on inglise keele õpetamine pidevalt arenenud ja selle taga on olnud just õpetaja Roolaiu energia. Tema algatas inglise ajakirjanduskeele kursuse, vedas käima inglise ärikeelega õpetamise, tehes sellega seoses Inglismaal ära vajalikud eksamid. Õpetaja Roolaiu eestvedamisel jõudis kooli suulise sünkroontõlke ja kirjaliku tõlke kursus. Tema uusim algatus on akadeemiline inglise keel, millele pannakse laias maailmas praegu suurt rõhku. Sellega alustati koolis sügisest. Ja lõpuks lööb ta kaasa ka IB-õpilaste õpetamisel. Otsib uusi

võimalusi, leiab neid ja viib ellu. Lisaks on ta hea ürituste korraldaja, oli üks kooli 100. ja ka nüüd, 105. aastapäeva aktuse põhikorraldajatest.

Reet Roolaid ise selgitab oma ammendamatu energiat lihtsalt: „Kui su ümber on nii palju toredaid inimesi, siis sa lihtsalt ei tohi loid olla!” Ta tunneb suurt rõõmu, et tema energilisus on kandnud head vilja: kolm endist õpilast on nüüd Miina Härma gümnaasiumis tema kolleegid. Üks neist on temast 22 aastat noorem, kuid nad jagavad omavahel õppematerjale ja jaotavad tööülesandeid. Reet Roolaiu endised õpilased õpetavad inglise keelt ka paljudes teistes Eesti koolides ning osa neist ülikooliski.

Hilja Afanasjeva – kass, kes kõnnib omapäi

„Hilja armastab kasse ja on ka ise kass, kes kõnnib omapäi,” iseloomustab oma kolleegi Hilja Afanasjevat TÜ teaduskooli direktor Viire Sepp. Hilja Afanasjeva ei lähe millegagi uisapäisa kaasa ja üldse armastab asju ise ära teha. Tagasiside õpilastelt on tema kohta läbinisti tunnustav – kõik märgivad, et neil on nüüd matemaatika vastu varasemast veelgi suurem huvi. Igal aastal osaleb Hilja Afanasjeva matemaatika süvakursustel üle 300 õpilase ligi 200 koolist. Tema juhendamisel on teaduskooli matemaatikaõppe lõpetanud ligi 4000 noort. Mõnest on saanud juba ülikooli õppejõud: Margus Niitsoo, Alvo Aabloo, Reimo Palm, Mart Abel jt. Matemaatika kõrval on tal kunstiannet – kõik teaduskooli sünnipäevakaardid on tema joonistatud – ning ta mängib väga hästi akordioni ja süntesaatorit.

Matemaatika meeldis Hilja Afanasjevale juba enne kooli. Hakkas ükskord uurima vanemate vendade õpikuid ja koolimineku ajaks oli kolme esimese klassi matemaatika läbi võtnud. Muide, ka akordionit mängima ja joonistama õppis ta omal käel. Pole siis üllatus, et just tema on kirjutanud raamatud, mis õpetavad põhikooli ja gümnaasiumi õpilasi valmistuma matemaatikaeksami iseseisvalt.

Hilja Afanasjeva on väga rahul, et Eestis on juba nii kaua tegutsenud teaduskool, kus andekad õpilased saavad tänu internetile õppida Saaremaast Värskani, isegi välismaalt, kui on sinna näiteks vahetusõpilasena sattunud. Kuid ta on rahul sellegagi, et nüüd on koolimatemaatikas ka kitsas kursus – loodetavasti pakub see natuke kergendust neile, kellele matemaatika tõesti väga keeruline on.

Presidendi hariduspreemiat rahastab Sampo pank. Preemiad jagunevad sel korral järgmiselt: Viivi Maanso 4793 eurot, Andres Talts 3515 eurot ja Reet Noorlaid 2876 eurot. Reaalteaduste eripreemiat rahastab Skype Eesti ja selleks on 3834 eurot.

Artikkel Õpetajate Lehe [veebilehel](#) .